

Yttrande till Energimyndigheten avseende strategi för omställning av transportsektorn till fossilfrihet

Kalmar län är till stor del ett glesbygdslän och därför beroende av varu- och transporttjänster i det dagliga livet. Oskarshamns kommun är en av tolv kommuner där ett aktivt gemensamt arbete pågår att nå ett av delmålen i "NoOil", vårt gemensamma styrdokument om att bli fossilfri region 2030. Det aktuella delmålet är att alla samhällsbetalda transporter, gods- och persontransporter, ska vara klimatneutrala år 2020. Genom ett vägledande arbete av vår länstrafik så kommer all kollektivtrafik fr.o.m. 2017 att drivas med förnybara drivmedel och nu står de offentliga verksamheterna inför arbetet att fasa ut fossila bränslen. Det utreds även på vilket sätt de kvarvarande regionala tågen kan övergå till förnybara drivmedel. I detta arbete har vi samlat på oss många erfarenheter som vi vill delge i detta yttrande.

Transportsektorn står inför stora utmaningar att bidra till klimatmål och göra sig mindre beroende av fossila bränslen. Förutom en teknisk utveckling krävs också en förändrad inriktning i utveckling av samhälle och infrastruktur för att nå ett mer transportsnålt samhälle. Utsläppen från personbilar har minskat med 16 procent jämfört med 1990, samtidigt som trafikmängden har ökat. Samhället har blivit mer transportberoende trots att IKT-utvecklingen gjort enorma framsteg under samma period. Slutsatsen av detta är att endast en bråkdel av IKT-möjligheterna utnyttjas för att skapa ett transportsnålt samhälle. Besöksnäringen är t.ex. en av de viktigaste näringarna i länet där enbart Öland har över två miljoner besökare årligen. Här finns en oerhörd utvecklingspotential för hållbara transporttjänster.

Dessvärre har vi noterat att de s.k. mjuka frågorna har skiftat huvudägare och allt mindre medel finns att söka för IKT-projekt kopplade till transportsektorn. Projektkrav på garanterade minskade utsläpp gör att vi helt missar de beteendefrågor som är en av förutsättningarna för ett transportsnålt samhälle. Planering av nya områden och städer ger möjlighet att skapa förutsättningar för intermodala hållbara lösningar men detta är det endast ett fåtal städer som kan utnyttja fullt ut. För en landsbygdskommun kommer vi i fortsatt hög grad ha den gestaltning och infrastruktur som är befintlig vilket kräver en kombination av nya servicelösningar och förnybara bränslen för att nå klimatmålen. Vi har på följande sida sammanfattat de punkter som vi tycker bör beaktas i arbetet med att genomföra omställningen av transportsektorn.

- Skapa regionala styrmedel som kan effektivisera utnyttjande av den lokala produktionen av bibränslen som t.ex. biogas. Detta skulle ge maximal regional klimatnytta samt motivera och accelerera en lokal omställning.
- Skapa ett rättvist och långsiktigt förhållande mellan olika styrmedel för förnybara bränslen så att ingen konkurrens mellan förnybara bränslen uppstår. Finns det en osäkerhet är risken stor att omställningsprocessen avsevärt fördröjs. Det måste finnas en redundans bland förnybara bränslen mot konjunktursvängningar gentemot fossila bränslen.
- Skapa förutsättningar för regionala mobilitetskontor. De geografiska förutsättningarna är olika i vårt land och därmed behovet av insatser för att påverka beteenden och nya transportlösningar. Här behöver flera myndigheter samarbete, på nationell, regional och lokal nivå. Använd den kompetens och nätverk som redan finns på plats för att utveckla transportsnåla tjänster som t.ex. samordnad varudistribution.
- För en effektiv omställning behöver det finnas lokala resurser i respektive kommun som har ett tydligt mandat att bistå omställningsprocessen på lokal nivå. Även ett nära samarbete mellan kommuner, regioner, akademi, transportaktörer samt övrigt näringsliv är viktigt för en effektiv process.
- Strategiska transportfrågor, inklusive infrastruktur, behöver få tydligare regional styrning. De pågående regionbildningarna bör bidra till detta.
- Verka och ge förutsättningar för att lokal strategisk kompetens inom energisektorn, till exempel befintliga kompetensresurser inom kärnkraftsindustrin tas tillvara och integreras i utvecklingen av nya fossilfria energislag.